

STRATEGI FOR INTERNATIONALISERING AF UDDANNELSER PÅ ARTS 2014-2020

Indledning

Denne strategi skal betragtes som del af en samlet uddannelsesstrategi. I en samlet uddannelsesstrategi indgår naturligvis en hel række andre parametre, herunder også at bibringe de studerende indsigter og kompetencer rettet mod det danske samfund. Den foreliggende strategi omfatter ikke EVU, der er genstand for en separat strategiproces. Internationaliseringsstrategien rækker frem til 2020. De forskellige miljøer på Arts har forskelligt udgangspunkt for internationalisering. Derfor vil institutterne i deres egne strategier skulle specificere, hvornår målsætningerne tænkes implementeret.

Med den fremadskridende globalisering er internationalisering i dag blevet et uomgængeligt forhold i alle samfund. Det gælder også inden for uddannelse. Internationalisering inden for uddannelse omhandler såvel mobilitet som orientering. Universitetsuddannelser er traditionelt set internationale, fordi der er baseret på international forskning og har en international orientering i curriculum og fagfelt. Men i dag rækker internationalisering meget videre. Mange studerende tager større eller mindre dele af deres uddannelse ved institutioner i andre lande. Mange institutioner udbyder dele af deres uddannelser internationalt, hvilket indebærer undervisning på engelsk i et internationalt læringsrum.¹

Internationalisering af uddannelse er på den ene side et vilkår, der afspejler internationaliseringen i den globale tidsalder. På den anden side er det også et strategisk indsatsområde. Universiteter kan til en vis grad beslutte, hvor internationale de vil være. Der er en række gevinster ved at internationalisere uddannelser. Et international dimension i uddannelserne vil kunne bidrage til at forberede de studerende til et arbejdsmarked, der er internationalt orienteret, hvad enten op-

Dekanatet, Arts

Dato: 6.februar 2014

j.nr.:

Side 1/1

¹ Uddannelser udbudt på andre fremmedsprog end engelsk er i en vis forstand også internationale. Men i kraft af, at engelsk er det internationale lingua franca, vil de ikke være internationale på samme måde. Når der her tales om internationale uddannelser, menes derfor uddannelser udbudt på engelsk. Det rækker ikke ved, at fremmedsprogskompetence også hører under internationale kompetencer.

gaverne udføres i hjemlandet eller udenfor. Det vil ydermere ruste de studerende til i deres faglighed at reflektere over globale udfordringer. Endelig vil internationalisering af uddannelse være et middel til at tiltrække nye studerende, hvilket både vil bidrage til at styrke fakultetets uddannelsesøkonomi og til at tiltrække talent til det danske samfund.

1. Vision

Målet med internationalisering af uddannelse er at bibringe studerende international orientering, internationale kompetencer og et globalt udsyn, således at de kan reflektere over globale udfordringer, begå sig ansvarligt i verden og udvikle kompetencer tilpasset et internationalt arbejdsmarked. Internationale kompetencer omfatter såvel sproglige og interkulturelle kompetencer som evnen til at belyse i et komparativt og internationalt perspektiv. For at indløse dette mål ønsker Arts at fremme en international dimension i fakultetets uddannelsesaktiviteter. Partnerskaber med stærke universiteter i udlandet skal sikre de bedste faglige rammer for studentermobilitet. Gennem aftaler med partneruniversiteter og gennem udbud af attraktive, internationale uddannelser vil Arts tiltrække gode studerende fra udlandet. De internationale uddannelser skal fremhæve de særlige faglige styrker og kulturelle værdier, som karakteriserer vore uddannelser, vores uddannelseskultur og vores samfund generelt. En målrettet rekruttering af udenlandske studerende skal bidrage til at skabe et internationalt lærings- og studiemiljø på Arts. For at styrke tilegnelsen af sproglige, interkulturelle og internationale kompetencer skal de studerende på Arts tilbydes fagligt attraktive studieophold på vore partneruniversiteter i udlandet i form af fagpakker og fælles uddannelser. Arts ønsker at samarbejde om kapacitetsopbygning med universiteter i lande med færre ressourcer gennem udveksling og uddannelsessamarbejder, som vil medvirke til at uddanne de studerende på Arts til globalt ansvarlige verdensborgere.

2. Strategiske målsætninger for internationalisering af uddannelser på Arts

Arts vil

- øge antallet af studerende, der tager på studieophold i udlandet og sikre den faglige kvalitet i studieopholdet
- øge antallet af indkommende studerende fra relevante partneruniversiteter i udlandet med henblik på at skabe grundlag for internationalisering hjemme og at sikre en uddannelsesøkonomisk balance i udveksling
- udvikle hele internationale uddannelser, der kan tiltrække flere, dygtige studerende fra udlandet
- styrke udviklingen af det internationale læringsrum, herunder undervisningsformer og curriculum med henblik på at styrke de studerendes sproglige og inter-

nationale kompetencer samt den internationale orientering i deres faglighed hjemme

- skabe et internationalt studie- og campusmiljø, der bidrager til integration af de udenlandske studerende og til styrkelse af deres studiemuligheder
- sikre en organisatorisk forankring i de faglige miljøer, der både bidrager til strategisk sparring med fakultetsledelsen om nye initiativer og til faglig kvalitetssikring af fakultetets internationaliseringspraksis
- forbedre information og vejledning til såvel udgående som indkommende studerende samt øge markedsføringen af Arts' internationale uddannelser
- styrke samarbejdet mellem administration og faglige miljøer samt udbygge den administrative understøttelse af internationaliseringen
- udvikle klare kriterier til understøttelse af de faglige prioriteringer vedrørende internationalisering

3. Udlandsophold – et internationalt element i uddannelsen

De strategiske målsætninger i Arts' internationaliseringsstrategi afspejler, at der netop nu sker store forandringer omkring studerendes mobilitet i verden. På EU-niveau er det nye ERASMUS-program, Erasmus Plus netop blevet godkendt, hvilket giver nye og spændende muligheder for internationalt samarbejde. På nationalt niveau har regeringen netop fremlagt første del af sin internationaliseringsstrategi "Øget indsigt gennem globalt udsyn". Udspillet vedrører primært internationalisering af danske studerende gennem udlandsophold og styrkede internationale kompetencer. I AU-regi arbejdes der på en ny internationaliseringsstrategi til afløsning af den nuværende, der udløb ved udgangen af 2013.

Tal og fakta:

- Arts havde i 2012/2013 191 udgående udvekslingsstuderende og i perioden 2010-2013 (forår) 559 udgående studerende. Der forventes på baggrund af prognose en stigning i 2013/14.
- Arts har 304 udvekslingsaftaler med 194 universiteter inden for ERASMUS programmet – herudover har AU en række bilaterale, oversøiske udvekslingsaftaler.
- Arts har aftaler om udlagt undervisning på tre uddannelser; kinastudier, sydasiestudier og russisk.

3.1. Baggrund

Den mest anvendte form for internationalisering af egne uddannelser finder sted i form af et ophold af en vis varighed ved et universitet i udlandet. Et udlandsophold bidrager grundlæggende til internationalisering på to måder. Det har et fagligt formål og skal bidrage til at styrke den studerendes uddannelse fagligt gennem ophold på universiteter, der kan tilføre særlig ekspertise, særlige toninger eller lignende. Den internationale dimension har desuden det bredere formål at tilføre den studerende internationale, sproglige og interkulturelle kompetencer. Disse kompetencer opnås såvel i undervisningsrelaterede aktiviteter som via eks-

tra-curriculære aktiviteter i forbindelse med opholdet ved et udenlandsk universitet.

Internationalisering af uddannelser kan organiseres på forskellig vis.²

Som udveksling - International mobilitet organiseres typisk i form af aftaler mellem universiteter. De mest almindelige aftalerammer er

- Erasmusaftaler og Nordplusaftaler. Inden for EU har udveksling indtil nu været organiseret i Erasmusprogrammet, der sikrer standardisering af procedurer og en vis finansiel understøttelse. Nordplus fungerer på lignende vis for universiteter i de nordiske lande.
- Kulturaftaler med andre lande. Danmark har indgået aftaler med en række lande om studieopholds- og stipendieprogrammer. Det er de modtagende lande, som finansierer og styrer aftalerne.
- Bilaterale udvekslingsaftaler. AU har en række aftaler med universiteter, typisk uden for EU, som angår samarbejde, herunder også udveksling.

Som udlandsstipendium - Ordningen om udlandsstipendium blev indført i 2008 for at hjælpe flere danske studerende til udlandet. Danske studerende kan få støtte i op til to år til studier på udenlandske universiteter. Støtten, som udelukkende kan anvendes til betaling af undervisningsgebyrer (tuition) ved udenlandske universiteter, svarer til det danske taxametertilskud for den pågældende uddannelse.

Som udlagt undervisning - Ved udlagt undervisning forstås undervisning, som afvikles på en udenlandsk institution, men betales af et dansk universitet og afvikles under den samme studieordning som den øvrige del af den uddannelse, hvori den indgår. Formen anvendes primært ved sproguddannelser.

Som international praktik eller feltarbejde – En række uddannelser på Arts har i deres studieordninger skabt plads til praktikophold og/eller feltarbejde. På KA er der på de uddannelser, der lå under det tidligere humanistiske fakultet, etableret profilfag, der bl.a. kan afvikles i form af praktik. På enkelte af vore internationale uddannelser udnyttes denne mulighed til praktikophold i udlandet. En række studieordninger indeholder krav om feltarbejde, der ofte udføres i udlandet.

Udgående mobilitet fungerer studiemæssigt således, at ECTS aflagt på et udenlandsk universitet bliver meritoverført til den studerendes uddannelse. Universiteterne har i princippet ikke udgifter forbundet med undervisning af udgående studerende og modtager heller ikke taxametertilskud. Finansielt er udgående mobilitet underlagt en udvekslingslogik, hvor danske universiteter modtager taxameter for ECTS aflagt af indkommende udvekslingsstuderende. I 2013 skærpe-

² Der arbejdes på at skaffe data for, hvorledes udlandsophold på Arts fordeler sig på de forskellige typer, ligesom der arbejdes med at kvalitetssikre data for, hvor store dele af en årgang der tager på udlandsophold. For nuværende kendes sådanne procentsatser ikke.

de ministeriet kravet om balance mellem indkommende og udgående studerende. De skærpede krav har betydet en ekstra regning til de danske uddannelsesinstitutioner på næsten hundrede millioner kroner for 2012. På AU alene udgør beløbet tretten millioner kroner.³ Regeringen har lagt op til en ny finansieringsmodel, der vil tillade universiteterne at finansiere ubalance af egne midler. Det er endnu ikke besluttet, hvorledes modellen kommer til at se ud.⁴

3.2. Strategiske målsætninger

Det primære mål med internationaliseringen i form af udgående mobilitet er at give så mange studerende som muligt en international dimension i deres uddannelse i form af et ophold ved et udenlandsk universitet. Denne dimension skal være af høj faglig kvalitet og forankret i deres samlede uddannelsesforløb. Der skal derfor laves aftaler med partneruniversiteter om udlandsophold, som både sikrer fremmedsproglige kompetencer, faglighed og mangfoldighed, således at internationalisering forstås bredt og ikke kun centreret mod den engelsktalende verden. For at sikre en god uddannelsesøkonomi og for at indgå ligeværdige aftaler skal Arts bestræbe sig på at skabe balance mellem udgående og indkommende udvekslingsstuderende. En forøgelse af den udgående mobilitet er således tæt forbundet med en indsats for at modtage indkommende studerende. Både i et fagligt og et uddannelsesøkonomisk perspektiv er der således vægtige argumenter for at øge det nuværende omfang af den udgående mobilitet.

Et mål for internationaliseringsstrategien vil derfor være at øge antallet af studerende, der tager på studieophold i udlandet. Samtidig skal der arbejdes på at sikre den faglige kvalitet i studieopholdet.

3.3. Virkemidler

Til at indfri denne målsætning findes en række virkemidler, der kan inddeles i

- Økonomiske
- Kulturelle
- Studiestrukturelle
- Faglige

De økonomiske virkemidler knytter sig primært til rejsestøtte. Der er allerede foretaget en harmonisering og fokusering af de økonomiske støttemuligheder, de studerende har til rådighed, når de tager på studieophold.⁵ De særlige støttemuligheder, som fakultetet bevilger, sikrer sammen med Erasmus og Nordplus-

³ Beløbet er beregnet på baggrund af ubalancen mellem udgående og indkommende studerende de fra 2010 til 2012. Regningen blev større, fordi ministeriet besluttede at opgøre ubalancen i ECTS og ikke i individer.

⁴ Et forslag om at vende finansieringsmodellen 'på hovedet', således at danske universiteter ville få taxameter for udgående studerendes ECTS aflagt ved udenlandske universiteter, har ikke kunnet få flertal i Folketinget.

⁵ <http://studerende.au.dk/studier/fagportaler/arts/undervisning/udlandsophold/rejsestoette/arts-rejsestipendium/>

stipendierne, at de studerende ikke påføres store ekstraomkostninger ved at tage på studieophold. Det vurderes, at kun en meget markant forøgelse af rejsestøtten vil have effekt på den udgående mobilitet, hvilket på den anden side vil have store uddannelsesøkonomiske konsekvenser. Derfor anbefales det ikke at anvende dette virkemiddel.

Under de kulturelle virkemidler hører de redskaber, som sikrer, at de studerende får størst muligt udbytte af et studieophold i udlandet. Der skal især lægges vægt på den betydning, et studieophold har for den studerendes uddannelse såvel strikt fagligt som bredere i form af erhvervelsen af internationale kompetencer. Det lille antal studerende, der nu tager på studieophold, tyder på, at studieophold for mange studerende ikke indgår som et væsentligt element i forståelsen af deres uddannelse. Det må ændres. Udlandsophold bør i vores information om uddannelserne til både ansøgere og nye studerende fremstilles som en integreret del af alle uddannelser. Som det fremgår i afsnittet om internationalisering hjemme, er det vigtigt at integrere den internationale dimension i fag, undervisningsformer, studiemiljø, og campusmiljø. Konkret skal dette virkemiddel udmøntes i styrket og forbedret information til de studerende. Det skal ske på baggrund af en analyse af den eksisterende information (omfang, form og kanaler).

De studiestrukturelle virkemidler fokuserer på, hvorledes studiestrukturen på vore uddannelser fremmer andelen/antallet af studieophold. To ting er afgørende. For det første at de studerende tidligt forberedes til at tage på udlandsophold. For det andet, at der er gjort plads i deres uddannelse til opholdet (mobilitetsvindue). For at sikre integration af udlandsopholdet i det samlede uddannelsesforløb er det afgørende, at mobilitetsvinduet er placeret hensigtsmæssigt i studiestrukturen. Den studerende bør være tilstrækkeligt fagligt rustet fra sin BA-uddannelse til selv at bidrage til integrationen af de kurser, som afvikles på udlandsopholdet. En anvendelse af et studiestrukturelt virkemiddel må tage udgangspunkt i en analyse af mulige barrierer for udlandsophold. Den nuværende studiestruktur på en række BA-uddannelser kan vanskeliggøre mulighederne for studieophold. Disse forhold synes primært at være knyttet til den måde, to-fagligheden er organiseret på med et 45 ECTS tilvalg på tredje år.⁶ Det tredje år benyttes oftest til udlandsophold og er ideelt til placering af et mobilitetsvindue. Som strukturen er nu, vil studerende typisk skulle på udlandsophold, samtidig med at de afvikler deres tilvalg. Det betyder i praksis, at de studerende skal planlægge et studieophold på tilvalg, de endnu ikke er påbegyndt, og som de kun kender via beskrivelser.⁷ Sammenholder man denne udfordring med det forhold, at vore tilvalg ofte er fagligt utraditionelle, og at vore bilaterale udvekslingsaftaler typisk er indgået mel-

⁶ Situationen for studerende, der vælger sidefag i stedet for tilvalg, er en anden, eftersom sidefaget består af 90 ECTS fordelt ligeligt på BA og KA.

⁷ Studerende på to-faglige bachelorforløb kan vælge selv at sammensætte deres tilvalg i form af det såkaldt individuelt tilrettelagte tilvalg (ITT), så det bedre passer til et påtænkt udlandsophold. Der er dog en række udfordringer af faglig og administrativ art knyttet til ITT.

lem mere klassiske fag, peger det på en studiestruktural forhindring for studieophold på vore BA-uddannelser.

Faglighed er omdrejningspunktet for al uddannelse. Udlandsopholdet skal bidrage til fagligheden i det samlede uddannelsesforløb. Det er derfor afgørende, at udlandsopholdet har faglig kvalitet. Den faglige kvalitet, herunder en stærkere integration i BA-uddannelsen, vil kunne styrkes gennem en bedre faglig forankring af udlandsopholdet i det samlede uddannelsesforløb. Forankringen kan ske gennem en forstærket vejledning om de faglige muligheder i vore udvekslingsaftaler (jf. nedenfor). Dette mere traditionelle virkemiddel bør dog suppleres med en styrket faglig fokusering af studieopholdet i form af tilbud om bestemte fagpakker, som er aftalt med det modtagende universitet i udlandet.⁸ Af hensyn til sikring af kvalitet og relevans skal etablering af fagpakker finde sted i fagmiljøerne og ledes af instituttets internationale koordinator i samarbejde med de uddannelsesansvarlige. Fakultetets internationale kontor og dekanatet vil understøtte processen med analyser af eksisterende aftaler og forhandling om nye. Fagpakker vil kunne udgøre et vigtigt bidrag til at styrke kvalitetssikringen af udlandsopholdet. Fagpakker skal dog stadig være så rummelige, at den studerende på udlandsopholdet kan foretage faglige valg.

Hvad angår studieophold på kandidatuddannelser, er der allerede på en række uddannelser etableret et vindue i form af det projektorienterede forløb under det såkaldte profilfag. Det må forventes, at studieophold på KA har en anden funktion end på BA. Der vil i højere grad være tale om, at den studerende søger specialiseret viden til toning af sin KA. For at kunne understøtte dette behov skal det sikres, at de relevante aftaler forefindes. En stærk integration af udlandsopholdet på KA vil dog også kunne sikres i kraft af joint degrees (se afsnit herom). På kandidatuddannelser, hvor de studerende kommer med en særlig baggrund – f.eks. professionsbachelor med et forudgående arbejdsliv – er der helt særlige udfordringer. Her bør der evt. tænkes i kortere udlandsophold, der passer bedre til deres livssituation.

⁸ Universitetsalliancen LERU har netop udgivet et advice paper om international curriculumudvikling og studentermobilitet. Oplægget lægger vægt på, at curriculumudvikling og mobilitet bør tænkes sammen for at sikre den faglige kvalitet i internationaliseringen. Desuden advokeres for en mobilitetsmodel, der skærper sammenhængen mellem faglighed og internationalisering. Oplægget skelner mellem almindelig studenterudveksling, hvor det er den enkelte studerende, der agerer via det netværk af aftaler, som er etableret af hjemuniversitetet, og så struktureret udveksling. Førstnævnte form er blevet understøttet af EU's Erasmusprogram siden 1987. Sidstnævnte peger i retning af et mere forpligtende samarbejde med udvalgte universiteter om udveksling inden for bestemte fag og omkring bestemte moduler. Oplægget peger her på to former, networked mobility og embedded mobility. Forskellen ligger i graden af samordning af curricula (studieordninger). I networked mobility gives den studerende mulighed for at vælge kurser eller fagpakker, der allerede på forhånd er aftalt med partneruniversiteter. I embedded mobility er der tale om udbud af fælles uddannelser i stil med Erasmus Mundus-programmet. Det forudsætter, at de studerende for at fuldende deres uddannelse tager dele ved de forskellige universiteter i det konsortium, som har etableret uddannelsen. Fordelene ved den sidste model er, at udveksling bliver fuldstændig integreret i uddannelsen, og at der skabes en egentlig international uddannelse baseret på de samarbejdende universiteters faglige styrkepositioner, se Bart De Moor & Piet Henderikx: International curricula and student mobility. LERU Advice Paper no.12 - April 2013.

For at opnå målet om at øge antallet af studerende, der tager på udlandsophold som led i deres uddannelse, vil Arts

- sikre et fortsat uddannelsesøkonomisk fundament for styrkelsen af den gensidige udveksling mellem partneruniversiteter
- forberede alle nye studerende på betydningen af et udlandsophold såvel fagligt som for opnåelsen af internationale kompetencer
- etablere mobilitetsvinduer i studiestrukturen til fremme af udgående mobilitet
- styrke, forbedre og kvalitetssikre den udgående mobilitet i form af fagpakker aftalt med partneruniversiteter
- forbedre den administrative registrering af de forskellige typer af udlandsophold, herunder sprogstudier og praktik i udlandet

4. Indkommende mobilitet - attraktive muligheder for internationale studerende

Tal og fakta:

- Arts havde i foråret 2013 139 indkommende udvekslingsstuderende og i efteråret 2013 198. Prognosen for det efterfølgende semester tyder på en stabil udvikling.
- Arts har 925 studerende med anden nationalitet end dansk på hele uddannelser i 2012. Tallet for full degree studerende med andet optagelsesgrundlag end dansk kendes ikke.
- Arts har med indgangen til efterårssemesteret 2013 15 engelsksprogede kandidatuddannelser
- Arts udbød i foråret 2012 1285 ECTS på engelsk fordelt på 129 fag.

4.1. Baggrund

Skabelse af attraktive rammer for internationale studerende kan grundlæggende opdeles i to hovedtyper, facilitering af indkommende mobilitet og internationalisering af egne uddannelser.

Indkommende mobilitet er i udgangspunkt helt parallel til den udgående. Størstedelen af mobiliteten sker inden for rammerne af EU's Erasmusprogram. Indkommende mobilitet har til formål at bidrage til den europæiske og globale udveksling. Mobiliteten reguleres af de aftaler, der er indgået. Indgående mobilitet er tæt knyttet til udgående mobilitet, eftersom den er indrammet af aftaler om gensidig udveksling. Ofte vil det være en forudsætning for at sende studerende til et udenlandsk universitet, at der foreligger en aftale baseret på paritet i udvekslingen.

Hvor mobilitet tidligere var selve kernen i internationalisering, er den i dag et af virkemidlerne i en mere omfattende forståelse af internationalisering. De internationale udvekslingsstuderende bidrager nemlig til at fremme en mere gennemgribende internationalisering af de danske uddannelser.

For Arts' vedkommende omfatter udveksling via Erasmusprogrammet i perioden 2010/11-2012/13 63 % af den samlede indkommende mobilitet.⁹ Udvekslingen er styret af det sæt af aftaler, som institutionen har indgået med andre universiteter inden for Erasmussamarbejdet. Antallet skal ses i lyset af det samlede, årlige antal studerende på udveksling. Indgåelsen af et så stort antal aftaler afspejler lokale initiativer, der ikke har været koordineret centralt.

Indkommende mobilitet kan imidlertid også tage form af internationale studerende på hele, internationale BA- eller KA-uddannelser, de såkaldte full degree-studerende. Med mindre de udenlandske studerende kan forstå dansk og dermed blive optaget på de eksisterende, dansksprogede uddannelser, forudsætter optag af internationale studerende, at institutionen udbyder internationale uddannelser, hvor undervisningssproget er engelsk.

På Arts udbydes der 15 internationale kandidatuddannelser. Der udbydes ingen internationale BA-uddannelser. Udbuddet af internationale uddannelser blev påbegyndt for mere end ti år siden¹⁰, men har de seneste par år haft mere strategisk fokus. Der er klare fordele ved at satse på mobilitet i form af full degree-studerende fremfor udvekslingsstuderende. Der er flere gode grunde til at prioritere udbuddet af hele internationale uddannelser fremfor internationale moduler på eksisterende, dansksprogede uddannelser. For det første er udbud af internationale kandidatuddannelser en forudsætning for direkte at rekruttere talentfulde studerende fra udlandet. De såkaldte full degree-studerende vælger en hel uddannelse på AU, hvor de udvekslingsstuderende typisk kun vælger moduler svarende til et semester. De opholder sig således i længere tid på AU end de udvekslingsstuderende og vil derfor bidrage stærkere til en internationalisering af studiemiljøet. For det andet er det lettere at skabe faglig sammenhæng i hele uddannelser end i internationale moduler udbudt på eksisterende dansksprogede uddannelser. For det tredje vil der kunne skabes en mere stabil uddannelsesøkonomi ved rekruttering af full degree-studerende end udvekslingsstuderende. For det fjerde vil internationale full degree-studerende i det større perspektiv kunne være en ressource for Danmark enten som ambassadører, hvis de rejser videre, eller som arbejdskraft og borgere, hvis de vælger at blive.

4.2 Strategiske målsætninger

I forlængelse af ønsket om at styrke den faglige integration af studieophold for udgående danske studerende i form af fagpakker er det også målet at modtage gode studerende fra partneruniversiteter i udlandet. Ud over de rent faglige hensyn i valget af partneruniversiteter kan der også indgå overvejelser om at tilbyde udveksling til studerende fra lande med svagere økonomier for at bidrage til kapacitetsopbygning.

⁹ Data fra ACA, beregnet som antal semesterstuderende.

¹⁰ Den første internationale MA - en MA i European Studies - blev udbudt på HUM i 1999.

Det er helt afgørende, at Arts tilbyder et internationalt lærings- og campusmiljø med et udvalg af internationale kurser på BA og KA-niveau. Der skal sættes ind for at øge antallet af internationale udbud ikke mindst på BA-niveau, hvor vi modtager flest udenlandske studerende.

Institutterne har allerede nu fokus på at øge udbuddet af internationale kandidatuddannelser. Men internationalisering kan indgå med større vægt i den generelle uddannelsesudvikling. Nye internationale uddannelser kan udvikles med udgangspunkt i eksisterende uddannelser eller gennem nye, interdisciplinære uddannelser på såvel BA som KA. Udvikling af nye uddannelser kræver investeringer, ligesom markedsføring og administration af internationale uddannelser ofte kræver flere ressourcer til administration. Ved udbud af internationale BA-uddannelser stilles der større krav til markedsføring, eftersom potentielle full degree-studerende skal rekrutteres direkte efter, at de har afsluttet en ungdomsuddannelse i deres hjemland. Derfor forudsætter en øget satsning på internationale uddannelser, at supportstrukturen styrkes. Desuden er det afgørende, at der foretages grundige analyser af de uddannelsesøkonomiske aspekter. På den baggrund foreslås det, at målet for Arts frem mod 2020 er at øge udbuddet af internationale kandidatuddannelser fra 15 til 20 samt at udbyde 1-2 internationale BA-uddannelser.

I strategien for AU Summer University lægges der vægt på at kunne udbyde sommerkurser til både danske og udenlandske studerende. Arts bør bidrage til denne strategi med udbud af internationale sommerkurser. Sådanne kurser kan bidrage til at synliggøre AU og Arts som et internationalt orienteret universitet. Desuden kan de være velegnede til afprøvning af koncepter for internationale uddannelser, herunder undervisningsformer, samarbejder og international interesse. Sommerkurser er også et godt sted at begynde uddannelsessamarbejder med andre universiteter med henblik på udvikling af egentlige joint degrees.

Et mål for internationaliseringsstrategien vil derfor være at satse mere målrettet på at udvikle hele internationale uddannelser, der kan tiltrække flere, gode studerende fra udlandet. Denne satsning skal gå hånd i hånd med en bestræbelser på at øge antallet af indkommende studerende fra relevante partneruniversiteter i udlandet med henblik på at skabe grundlag for internationalisering hjemme og sikre en uddannelsesøkonomisk balance i udveksling.

4.3 Virkemidler

Virkemidlerne på dette område falder i tre typer

- Fokusering af udvekslingsaftaler
- Etablering af hele, internationale uddannelser
- Udbud af internationale moduler

For at styrke det faglige udbud til vores udgående studerende og tiltrække gode internationale udvekslingsstuderende skal der etableres udvekslingsaftaler med relevante universiteter og fagmiljøer i udlandet. Det fordrer for det første, at vi gennemgår vore eksisterende udvekslingsaftaler med henblik på at afgøre deres strategiske betydning for internationaliseringsstrategien. Aftaler, der ikke er virksomme eller tilstrækkeligt kvalitetssikrede, bør opsiges. Potentialer for tættere partnerskaber bør identificeres. I forbindelse med den styrkede, faglige fokus skal mulighederne for etablering af nye partnerskaber baseret på indlejret (embedded) udveksling afsøges.

På baggrund af grundige analyser skal der udbydes nye internationale uddannelser, som udnytter hovedområdets faglige potentialer. Gennemgangen af eksisterende partnerskaber skal anvendes til at identificere partnere med hvem, sådanne uddannelser vil kunne udbydes i form af joint og dual degrees. Udbud af fællesuddannelser vil kunne udnytte de ordninger, som forventes etableret i det nye Erasmus+. AU tilbyder allerede nu support til ansøgninger i Mundusprogrammet. Gennem fællesuddannelser udnytter man gensidigt faglige styrkepositioner og integrerer udlandsophold i uddannelsen. Der er derfor her tale om internationalisering i anden potens. Med til forberedelse af nye internationale uddannelser hører analyser af rekrutteringsgrundlag, vurdering af faglig originalitet, evt. barrierer af økonomisk og kulturel art m.m. Vores egen internationale administration i ACA vil med støtte fra andre relevante enheder og de internationale koordinators stå for analyserne. Vi skal i udviklingen og markedsføringen af nye, originale, internationale uddannelser fremhæve såvel de faglige, og herunder de disciplinære potentialer, som vores styrker inden for læring. Desuden skal vi fremhæve de sociale og kulturelle faktorer i det omgivende samfund (byen), der kan bidrage til at tiltrække udenlandske studerende. For at fremme udviklingen af internationale uddannelser bør der hvert år sættes midler af hertil i fakultetets strategiske investeringspulje. I en indkøringsfase skal der afsættes midler til at finansiere en ubalance mellem indkommende og udgående mobilitet. Endelig bør det eksisterende stipendieprogram til studerende fra tredjelande gøres mere transparent og aktivt indgå i markedsføringen. Tildelingen af stipendier og fripladser vil kunne foretages af de internationale koordinators i samarbejde med prodekanen for internationalisering. Det er forventningen, at virkemidlerne til styrkelse af udgående mobilitet vil få effekt i løbet af et par år. Internt kræver udviklingen af nye, internationale uddannelser og modtagelse af flere internationale studerende en oprustning af eksisterende supportstrukturer (se afsnit 6).

For generelt at tiltrække flere internationale studerende på udvekslingsophold, skal der tænkes i en udvidelse af Arts' portefølje af internationale moduler på eksisterende uddannelser. Der er især behov for at øge udbuddet af internationale BA-kurser, eftersom mange af de indgåede Erasmusaftaler primært angår BA-

studerende. Det er målet, at der for alle BA-studerende er mulighed for at følge internationale kurser af et omfang på 20 ECTS.¹¹

For at opnå målet om at øge den indgående udveksling fra partneruniversiteter samt tiltrække udenlandske full degree-studerende til de internationale uddannelser vil Arts

- øge antallet af internationale moduler på eksisterende uddannelser
- etablere flere internationale uddannelser på BA- og KA-niveau
- etablere internationale uddannelser i form af joint og dual degrees med gode partnere
- gennemgå internationale aftaler med henblik på identifikation af gode partnere

5. Internationalisering hjemme – optimale rammer for international kompetenceskabelse!

5.1. Baggrund

Betegnelsen internationalisering hjemme er blevet anvendt til at fremhæve det forhold, at internationalisering også finder sted i de hjemlige sammenhænge. Der kan være tale om de virkninger, som en øget interaktion med omverden får på lokale praksisser. Men internationalisering hjemme kan også omfatte aktiviteter, der direkte har til formål at styrke internationaliseringen gennem tiltag på egen institution. Sådanne tiltag omfatter modtageforhold, campusmiljø, sprogpolitik, lærings rum m.m. På AU er der sket en generel styrkelse af modtagestrukturerne for udenlandske studerende. Men der er ikke sket en tilsvarende indsats for at sikre en bedre integration af udenlandske studerende.¹² Flere undersøgelser (bl.a. en undersøgelse gennemført af studenterrådet på AU i 2012) har vist, at det er vanskeligt for de udenlandske studerende at blive godt integreret i studiemiljøet. På nogle uddannelser har der været fokus på udvikling af undervisningsformer, men ofte har opmærksomheden primært været rettet mod den sproglige side (engelskkundskaber). Udveksling af gode erfaringer omkring modtagelse, integration og læring skal danne udgangspunkt for en mere fokuseret internationalisering hjemme.

Det internationale læringsrum er karakteriseret af en langt større diversitet end det dansksprogede. De studerende kommer fra forskellige lande med forskellige uddannelseskulturer, og ofte vil deres uddannelsesmæssige baggrund også være mere differentieret. Det stiller andre krav til sikring af kvalitet i undervisningen end det traditionelle monokulturelle læringsrum, som præger mange danskspro-

¹¹ Der vil være uddannelser, hvor curriculum og national orientering gør udbud af internationale moduler mindre relevant. Ligesom der vil være uddannelser, der som sprogfag nok er internationalt orienterede, men hvor det giver mindre mening at undervise på engelsk.

¹² Lokalt er der gode eksempler på integration i form af modtagearrangementer, mentorordninger o.l.

gede uddannelser.¹³ Multikulturalismen rummer imidlertid også muligheder, bl.a. for at praktisere den interkulturelle kommunikation der er en væsentlig komponent i tilegnelsen af internationale kompetencer, og for at udnytte mangfoldigheden af kulturel viden. Curriculumudvikling er en integreret del af det internationale læringsrum, men samtidig udgør processen også en selvstændig dimension i internationaliseringen. Gennem curriculum stifter de studerende – danske såvel som internationale – bekendtskab med de internationale rammer, som karakteriserer en disciplin.

Et internationalt curriculum og en undervisning baseret på international forskning er dog kun første skridt i udviklingen af et internationalt læringsrum. Videre skridt indebærer, at der udvikles læringsformer, der kan omsætte udfordringerne i det internationale læringsrum til en added value for de studerende i form af internationale kompetencer.

5.2. Strategiske målsætninger

Det internationale læringsrum sætter fokus på de læringsmæssige udfordringer, der må indgå i den generelle strategi for undervisningsudvikling. Gennem internationaliseringsstrategien rettes opmærksomheden på den ekstra gevinst (added value), som det internationale læringsrum tilfører internationaliseringen.

Internationaliseringen af vore uddannelser bør også ske gennem en indramning og forankring af de kompetencer og færdigheder, som vore udgående studerende opnår gennem deres udlandsophold. Der skal derfor mere fokus på at forberede de studerende på udlandsophold. Der bør udvikles internationaliseringsmoduler i BA-uddannelsen, hvor det faglige kombineres med en fokuseret opbygning af et internationalt udsyn. Lige så vigtigt er det at kunne følge op efter afsluttet studieophold i udlandet.

Internationalisering foregår ikke kun i undervisningslokalerne. Studiemiljøet handler om de studerendes samlede aktiviteter på campus. Når de internationale studerende oplever ikke at være integrerede, er det et udtryk for, at vi ikke har et internationalt studiemiljø. En styrkelse af internationalisering hjemme må derfor også omfatte studiemiljøet. Med til studiemiljøet hører en række aktivitetssfærer – sociale rum, arbejdspladser, bibliotek, udendørsarealer – og en række tilbud vedrørende kommunikation og vejledning, som skal gøres mere tilgængelige for internationale studerende, bl.a. ved en sikring af engelsksprogede informationskanaler. Et internationalt studiemiljø betyder således også skabelsen af en international campus, hvor de internationale studerende er synlige og integrerede. Med baggrund i lokale erfaringer kan der udvikles programmer for inddragelse af danske studerende i bestræbelserne på at integrere de internationale studerende,

¹³ Med den tiltagende multikulturalisme i det danske samfund vil dansksprogede uddannelser også stå over for øget diversitet i læringsrummet.

f.eks. i form af mentorordninger, sociale arrangementer o.l. Men de internationale studerende kan også bidrage ved at få bedre mulighed for at kommunikere og synliggøre deres særlige kulturelle kapital.

Et mål for internationaliseringsstrategien vil være at udvikle det internationale læringsrum med henblik på at tilpasse læring og undervisningsformer til en øget internationalisering samt at fokusere på tilegnelsen af internationale kompetencer. Desuden er det målet at skabe et internationalt studie- og campusmiljø, der bidrager til integration af de udenlandske studerende og til styrkelse af deres studiemuligheder.

5.3. Virkemidler

Arbejdet med at udvikle læringsformer, der passer til det internationale læringsrum bør understøttes fagligt. CUDIM bør sammen med andre forskere på området spille en central rolle i omsætningen af den eksisterende viden til praksis, således at læringen fremmer udviklingen af internationale kompetencer. Udviklingen af de studerendes internationale kompetencer skal ske ved såvel at drage nytte af det multikulturelle udgangspunkt i klasserummet som ved at videreudvikle de færdigheder, som hjemkomne studerende har opnået via deres udlandsophold. Dette arbejde skal ledsages af en koncentreret indsats for at kompetenceudvikle de undervisere, der engagerer sig i international undervisning. Kompetenceudvikling vil fokusere på såvel sprog som øvrige udfordringer i det internationale læringsrum.

Som andre steder i samfundet skal omgivelserne på AU's campus udformes, så de tager højde for den øgede internationalisering. Det er målet, at vore tilbud til de studerende også omfatter de internationale studerende, og at der gøres en særlig indsats herfor i form af målrettet information. Desuden er det af afgørende betydning, at AU's campusser tilbyder sociale og kulturelle rum, der er åbne for internationale studerende, og hvor den kulturelle know how, som de repræsenterer, kan udnyttes.

For at nå målet om skabelsen af et internationalt læringsrum og et internationalt studiemiljø vil Arts

- udnytte de faglige ressourcer på Arts (især på CUDIM) til at udvikle det internationale læringsrum og de internationale kompetencer, som de studerende har brug for til at agere i tiltagende globaliserede sammenhænge
- styrke det internationale campusmiljø
- inddrage de lokale studerende i skabelsen af det internationale studiemiljø

6. En succesfuld strategi - organisatoriske og administrative forudsætninger

Det er en forudsætning for succesfuld internationalisering, at de organisatoriske strukturer og den administrative support understøtter strategien. Organisatorisk er der en række forhold, der skal prioriteres og tænkes i en international kontekst, og på administrativt niveau er det afgørende, at både de centrale supportfunktioner og det administrative center på Arts tager højde for de udfordringer, der følger med øget internationalisering af uddannelserne.

På flere områder er der allerede administrative tiltag i gang eller på vej, og der arbejdes tæt sammen med AU's vicedirektørområder herom. Det er i denne proces et klart parameter for succes, at ændringer gennemføres med største respekt for de kompetencer, der befinder sig i de faglige miljøer og i administrationen og med størst mulig inddragelse af de berørte medarbejdere.

6.1. Organisatoriske forudsætninger og økonomi

En styrket internationalisering forudsætter en klar organisation i såvel administration som på institutter og en bevidst prioritering af de nødvendige økonomiske ressourcer.

6.1.1 Strategiske målsætninger og virkemidler

Det er vigtigt, at internationaliseringsstrategien forankres i de faglige miljøer. Derfor er en hjørnesten i arbejdet med strategien at skabe et netværk af internationale koordinatore, der har både formel og kollegial legitimitet i forhold til at være institutternes stemme i det internationale arbejde.

Der er mange hensyn at tage i forbindelse med organiseringen og den faglige forankring af det internationale arbejde, men særligt tre forhold gør sig gældende. For det første er der de faglige miljøers mulighed for at agere kvalificerede sparringspartnere for fakultetsledelsen på det internationale område. Der er behov for at skabe en klarere vej for, hvordan det strategiske arbejde med internationalisering forankres på institutniveau. For det andet er det vigtigt at sikre fagligheden i det internationale arbejde. Vurderinger vedrørende internationalisering bør hvile på et solidt, fagligt grundlag. Her tænkes ikke mindst på den faglige vurdering af full degree-ansøgere. Det er en afgørende præmis, at en ny organisering ikke fører til svækkelse af fagligheden i det internationale arbejde. For det tredje er det afgørende, at de internationale koordinatore kan dedikere deres indsats til international strategi og kvalitetssikring. ACA er derfor en vigtig medspiller i processen til sikring af den nødvendige administrative understøttelse.

Det er et væsentligt mål for strategien at skabe en klar arbejdsdeling mellem administration og de faglige miljøer, så VIP-ressourcer bruges bedst muligt. På det organisatoriske plan er det afgørende at sikre en forankring på institutterne af fa-

kultetets strategiske målsætninger samt sikre videndeling af eksisterende erfaringer omkring internationalisering. Der bør derfor på institutterne udpeges centrale VIP-koordinatører, der påtager sig at bidrage til udviklingen af fakultetets internationaliseringsstrategi. De internationale koordinatører indgår sammen med prodekanen for internationalisering, dekanatets internationaliseringsrådgiver og den administrative leder af internationalisering i ACA i fakultetets internationaliseringsudvalg. Samtidig er det vigtigt at sikre den fornødne fagnære rådgivning omkring spørgsmål vedrørende internationalisering af uddannelser (vejledning, screening og aftaler). Derfor bør der udpeges relevante rådighedspersoner blandt VIP med særlig viden om faglige områder. Disse rådighedspersoner skal rådgive administrationen i sagsbehandling og sikre faglig forankring.

Det må bestræbes, at alle initiativer omkring internationalisering af uddannelser på sigt ledsages af en stabil uddannelsesøkonomi via STÅ og tuition. Derfor er det afgørende at sikre balanceret mobilitet. Dog er det også vigtigt at holde sig for øje, at internationalisering er en investering, der ikke altid giver et økonomisk afkast på kort sigt. Investeringer kan både være i form af delegationsrejser, workshops og andre afklarende samarbejdsøvelser, samt i form af øgede udgifter til administration og infrastruktur. Det er forventningen, at investeringen giver bonus i form af flere, dygtige studerende, der gennemfører hurtigere. Ligeledes er det forventningen, at et større fokus på klare arbejdsdelinger vil bidrage til en bedre resourceudnyttelse.

Internt bør der etableres en pulje til understøttelse af internationaliseringsinitiativer. Der bør også kigges mod eksterne midler. I forhold til internationale samarbejder om udveksling, hele uddannelser og kortere kurser er det nye program, Erasmus Plus, interessant, men der vil også være andre støttemuligheder. Derfor bør det på Arts prioriteres at have indgående kendskab til støttemuligheder og bruge disse som værktøjer til at løfte de strategiske ambitioner.

Et mål for internationaliseringsstrategien vil være at sikre en organisatorisk forankring i de faglige miljøer, der både bidrager til strategisk sparring med fakultetsledelsen om nye initiativer og til faglig kvalitetssikring af fakultetets internationaliseringspraksis.

6.2 Administrative forudsætninger

Det er en forudsætning for internationalisering, at der eksisterer en effektiv og professionel understøttelse. Der bør være en klar arbejdsdeling mellem de forskellige administrative enheder, som er involveret i internationalisering. Ligeledes er det afgørende at sikre arbejdsdelingen mellem administration og fagmiljøer.

Den administrative understøttelse skal styrkes på en række områder. Det gælder eksempelvis modtagelse af udenlandske studerende, sagsbehandling af optag på vore internationale uddannelser, udformning af målrettet information via hjemmesider og anden markedsføring.

Den administrative understøttelse skal naturligvis også gælde AU-studerende, der vil på udveksling, og udenlandske studerende, der har valgt at studere i Aarhus. Denne understøttelse har form af generel information via hjemmesider og andre kanaler samt ikke mindst af vejledning. For udgående mobilitet er vejledningen i dag spredt på mange aktører (ACA, lokale fagkoordinatorer, Internationalt Center), hvilket gør det vanskeligt at etablere klare retningslinjer og erfaringsopsamling. Også for internationale full degree studerende er vejledningstilbuddet spredt på flere hænder. Desuden er faciliteterne omkring modtagelse ikke tilstrækkelige.

6.2.1 Strategiske målsætninger og virkemidler

Hvis Arts skal leve op til sin ambition om at sende langt flere studerende på udveksling, er det vigtigt at styrke såvel sagsbehandling som studievejledning. Der skal arbejdes målrettet med at sikre klar kommunikation og vejledning om mulighederne for udveksling gennem etablering af samlede vejledningstilbud og overskuelig information understøttet af effektive IT-platforme. Sagsbehandlingen vedrørende forhåndsgodkendelse af kurser skal være effektiv og hurtig.

Hvis AU skal være klar til at modtage flere internationale studerende gennem udveksling og gennem optag på hele uddannelser, skal vores modtagelsesstruktur forbedres. Information og vejledning til potentielle via hjemmesider og på anden vis til studerende skal være præcis og målrettet. Derfor bør disse opgaver samles hos de administrative medarbejdere, der har opbygget ekspertise inden for internationalisering.

På et globalt marked for videregående uddannelse er det afgørende, at man formår at differentiere og tilpasse sin markedsføring. Arts skal spille med på og udnytte den synergi, der skabes ved at markedsføre uddannelser inden for rammerne af AU (bl.a. gennem brug af rankings og universitetets brand). Derudover bør Arts deltage i rekrutteringsevents med særlig interesse for Arts' uddannelser. Endelig bør Arts have fokus på at bruge partnerskaber, relationer på forskerniveau og sommerkurser som rekrutteringsværktøjer.

I tråd med Arts' ambition om at tiltrække flere, gode internationale studerende er det ligeledes vigtigt at samle rette ekspertise i sagsbehandlingen af internationale ansøgere, således at optag kan ske hurtigt og på et solidt fagligt grundlag. Det fordrer, at der etableres en klar og smidig arbejdsdeling mellem administration og fagmiljø i vurderingen af ansøgninger.

Et mål for internationaliseringsstrategien vil være i et klart samarbejde mellem administration og faglige miljøer at styrke information og vejledning til såvel

udgående som indkommende studerende samt øge markedsføringen af Arts' internationale uddannelser og forbedre sagsbehandlingen af ansøgninger.

Side 18/18

For at nå dette mål, vil Arts

- præcisere arbejdsdelingen mellem VIP og TAP i løsningen af internationaliseringsopgaverne
- styrke information og vejledning til udgående og indkommende studerende
- øge markedsføringen om egne, internationale uddannelser

7. Handleplan

Efter endt høring og endelig vedtagelse af strategien skal der iværksættes en egentlig handleplan for de kommende år med særlig fokus på 2014-15, hvor det specificeres, hvilke projekter der skal beskrives nærmere med præcisering af projektere og projektledere. Det forventes, at en handleplan for 2014-15 kan ligge klar medio 2014.